میراث

«مَروست» پایتخت آیین‌های عاشورایی

محرم در شهرستان «مروست» در استان یزد، تنها یک تقویم سوگواری نیست؛ بلکه بازخوانی یک شناسنامه چندهزار ساله است که در آن هنر، مذهب و تاریخ درهم تنیده‌اند تا روایتی متفاوت از عشق و ارادت را به نمایش بگذارند. شهرستان مروست، دیاری که با قلعه باستانی و بافت تاریخی‌اش شناخته می‌شود، در ایام محرم به کانون تپنده میراث ناملموس ایران بدل می‌شود، آیین‌های سنتی مروست، زنجیره‌ای از رفتارهای نمادین است که از قرن‌ها پیش سینه به سینه نقل شده و امروز به عنوان بخشی از هویت ملی ما تجلی یافته است. از آیین حماسی «جوش دوره» که نمادی از اتحاد و حرکت دوار هستی پیرامون محور حق است، تا طنین «پامنبری»های قدیمی که موسیقی دستگاهی ایران را در خدمت سوگ درآورده، همگی نشان از غنای فرهنگی این خطه دارد.

پوشش خاص عزاداران و طبخ سنتی نذورات، مروست را به ویترینی تمام‌عیار از «مردم‌شناسی مذهبی» تبدیل کرده که نیازمند تبیین علمی و رسانه‌ای در سطوح ملی و بین‌المللی است.

ریشه‌های تاریخی؛ محرم به مثابه هویت

در همین راستا، مهدی امینی مروستی، مؤلف و پژوهشگر تاریخ منطقه در گفت‌وگو با ایرنا، به ریشه‌های باستانی این آیین‌ها اشاره کرد. وی گفت: مادر مروست با «فرهنگ شفاهی» قدرتمندی روبه‌رو هستیم، آیین‌هایی مانند جوش دوره صرفاً یک حرکت فیزیکی نیستند؛ بلکه ریشه در اسطوره‌های پایداری و وفاداری دارند که پس از اسلام با آموزه‌های عاشورایی پیوند خورده‌اند.

امینی مروستی افزود: لباس‌های سنتی و شال‌های نمادینی که در مروست می‌بینیم، نشان‌دهنده رتبه‌بندی‌های اجتماعی و معنوی پیرغلامان است. متون نوحه‌هایی که در مروست خوانده می‌شوند، اغلب از نسخه‌های خطی نادری هستند که اصالت زبانی و ادبی منطقه را حفظ کرده‌اند.

از ثبت ملی تا برندسازی جهانی

مسئول نمایندگی اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی شهرستان مروست، در تشریح اقدام‌های انجام شده برای حفاظت از این آیین‌ها اظهار کرد: این اداره، مروست را به عنوان «سرمایه‌های نمادین» کشور قلمداد می‌کند. تاکنون آیین جوش دوره به ثبت ملی رسیده و پرونده‌های دیگری از جمله «فنون سنتی طبخ حلیم مروست» و «آیین پامنبری» در نوبت بررسی قرار دارند.

سعیده اکبری افزود: هدف ما تنها ثبت کاغذی نیست؛ بلکه به دنبال ایجاد زیرساخت‌هایی برای «گردشگری مذهبی پایدار» هستیم. مروست این ظرفیت را دارد که در دهه اول محرم، پذیرای هزاران پژوهشگر و گردشگر معنویت‌گرا باشد. ما در حال برنامه‌ریزی برای مرمت بناهای مذهبی تاریخی و تکایای قدیمی هستیم تا کالبد فیزیکی شهر نیز با روح این آیین‌ها همخوانی داشته باشد.

واکاوی جزئیات آیین‌ها؛ از حلیم تا پامنبری

در بخش دیگری از این گزارش تحلیلی، باید به «فرهنگ نذری» در مروست اشاره کرد. حلیم مروست که با آداب خاصی طبخ می‌شود، فراتر از یک غذا، نمادی از تعاون اجتماعی است. «کمچه‌زنی» (هم زدن حلیم با پاروهای چوبی مخصوص) فرایندی است که در آن پیر و جوان در کنار هم قرار می‌گیرند و به نیایش می‌پردازند.

همچنین، «پامنبری» به عنوان مقدمه مجالس روضه‌خوانی، با الحان خاصی اجرا می‌شود که به گفته کارشناسان موسیقی، بخش‌هایی از گوشه‌های موسیقی ایرانی را در دل خود حفظ کرده است. این همخوانی‌های جمعی نوعی روان‌درمانی جمعی و تخلیه عاطفی را به همراه دارد که منجر به آرامش روانی جامعه در طول سال می‌شود. محرم در مروست یک واقعه تک‌بعدی نیست، این آیین‌ها مجموعه‌ای از تاریخ (امینی مروستی)، میراث فرهنگی (اکبری) و امنیت و وفاق (فلاحتی) هستند.

مروست با حفظ اصالت در پوشش، خوراک و فرم‌های سوگواری می‌تواند به عنوان «پایتخت آیین‌های کهن عاشورایی» در مرکز ایران معرفی شود. صیانت از این میراث، نه تنها وظیفه مسئولان، بلکه رسالتی بر دوش تک‌تک شهروندان مروستی است تا این مشعل فروزان را به دست آیندگان بسپارند.

۸۶ درصد غرق‌شدگی‌ها در استان مازندران خارج از محدوده طرح رخ می‌دهد

الگوی تکرارشونده خطر در خزر

گروه استان‌ها | سواحل دریای خزر در استان مازندران هر ساله میزبان میلیون‌ها گردشگر و شناگر از سراسر کشور است. به منظور کاهش حوادث غرق‌شدگی و ارتقای ایمنی شناگران، طرح سالم‌سازی دریا با استقرار ناجیان غریق و ایجاد شناگاه‌های مجاز در طول سواحل استان اجرا می‌شود. بررسی آمارهای رسمی منتشر شده از سوی پزشکی قانونی، اورژانس مازندران و فدراسیون ناجیان غریق نشان می‌دهد با وجود نجات جان صدها نفر توسط ناجیان غریق، همچنان بخش قابل توجهی از حوادث مرگبار در خارج از محدوده‌های زیر پوشش طرح رخ می‌دهد.

بر اساس اعلام رسمی استانداری مازندران، طرح سالم‌سازی دریا در سال ۱۴۰۵ از روز ۱۲ خرداد ۱۴۰۵ به‌صورت رسمی آغاز شده است. در این تاریخ ناجیان غریق در طول بیش از ۴۷۰ کیلومتر از سواحل مازندران مستقر شدند و طرح وارد مرحله اجرایی شد. با این حال، آمار تجمیعی رسمی و نهایی برای بازه ۱۲ تا ۲۹ خرداد ۱۴۰۵ از سوی هیئت نجات غریق مازندران یا پزشکی قانونی مازندران منتشر نشده است.

افزایش آمار غرق‌شدگی در سال ۱۴۰۴

مدیرکل پزشکی قانونی مازندران از غرق شدن ۴۷ نفر در سواحل دریای استان از آغاز طرح سالم‌سازی دریا در خرداد تا پایان شهریور ۱۴۰۴ خبر داد و گفت: «۴۷ نفر غرق شدند که این آمار نسبت به مدت مشابه سال قبل، افزایش ۶۲ درصدی داشته است. از مجموع این ۴۷ نفر، ۴۲ نفر مرد و باقی زن هستند. همچنین ۸۵ درصد از این افراد غیربومی بوده‌اند».

علی عباسی در ادامه افزود: «شهرستان نوشهر با ۱۳ مورد بیشترین آمار مرگ‌ناشی از غرق‌شدگی را در استان به خود اختصاص داده است. پس از آن، شهرستان‌های رامسر با هفت مورد و بابلسر و تنکابن هر کدام با ۶ مورد در رده‌های بعدی قرار دارند. در همین راستا، شهرهای ساری، جویبار و نکا هیچ مورد فوتی ناشی از غرق‌شدگی گزارش نکرده‌اند».

وی همچنین درباره ماه‌های حادثه‌خیز گفت: «بیشترین تعداد غرق‌شدگان در ماه مرداد با ۱۷ نفر ثبت شده است. پس از آن، شهریور با ۱۶ نفر و تیر با ۱۳ نفر در رتبه‌های بعدی قرار دارند. تنها یک مورد غرق‌شدگی در ماه خرداد به ثبت رسیده است».

عباسی به سنین بیشتر غرق‌شدگان نیز اشاره و اظهار کرد: «بیشتر افراد غرق‌شده در این مدت در گروه سنی ۱۱ تا ۲۰ سال بوده‌اند و تعداد آن‌ها به ۱۸ نفر می‌رسد. کمترین تعداد غرق‌شدگان نیز متعلق به کودکان زیر ۱۰ سال است که تنها دو نفر بودند».

عملکرد ناجیان غریق در نجات شناگران

در کنار آمار غرق‌شدگی، عملکرد ناجیان غریق در سواحل شمال کشور نیز قابل توجه بوده است.

مهدی حیدری، رئیس فدراسیون ناجیان غریق و غواصی کشور اعلام کرد: «ناجیان غریق پارسال در مازندران ۸۴۲ نفر و در استان‌های گیلان و گلستان به ترتیب ۳۱۰ نفر و ۱۶ نفر را از خطر غرق شدن در دریا نجات دادند».

بر این اساس، در مجموع هزار و ۱۶۸ نفر در آب‌های ساحلی شمال کشور از خطر مرگ‌ناشی از غرق‌شدگی نجات یافته‌اند.

مناطق کور و ممنوعه

آمارهای رسمی پزشکی قانونی نشان می‌دهد طی پنج سال گذشته ۵۶۸ نفر در سواحل مازندران غرق شدند. از این تعداد، ۸۶ درصد حوادث خارج از محدوده طرح‌های سالم‌سازی دریا و در مناطق کور و ممنوعه رخ داده است. این یعنی مهم‌ترین عامل مرگ در دریا، نه عمق آب و نه امواج خطرناک، بلکه تصمیم نادرست خود شناگران است.

بر اساس آمارهای رسمی منتشر شده توسط اورژانس مازندران، پزشکی قانونی و هیئت نجات غریق، بیشترین قربانیان غرق‌شدگی در سواحل شمال در خارج از محدوده‌های طرح سالم‌سازی دریا و شناگاه‌های مجاز جان خود را از دست می‌دهند.

فرزاد گوهردهی، رئیس اورژانس مازندران با اشاره به آمارهای مستند گفت: «واقعیت اصلی این است که ۸۶ درصد غرق‌شدگی‌ها در مکان‌ها و نواحی رخ می‌دهد که خارج از طرح‌های سالم‌سازی و شناگاه‌های مجاز هستند».

بررسی آمارهای رسمی سال‌های اخیر نشان می‌دهد برخی شهرستان‌های ساحلی مازندران سهم بیشتری از حوادث غرق‌شدگی را به خود اختصاص داده‌اند. در آمارهای رسمی سال‌های اخیر، معمولاً شهرستان‌های محمودآباد، نور، بابلسر، نوشهر و رامسر بیشترین موارد غرق‌شدگی را داشته‌اند.

این موضوع نشان می‌دهد علاوه بر توسعه زیرساخت‌های ایمنی و استقرار ناجیان غریق، افزایش آگاهی عمومی درباره خطرات شنا در مناطق خارج از طرح و نقاط حادثه‌خیز می‌تواند نقش مهمی در کاهش آمار تلفات سواحل شمال کشور داشته باشد.

سواحل آلوده است

در ادامه بررسی وضعیت ایمنی و سلامت سواحل مازندران و ارتباط آن با طرح سالم‌سازی دریا، لازم است به ابعاد زیست محیطی و منابع آلودگی آب‌های ساحلی نیز توجه شود زیرا بخشی از ارزیابی ریسک شنا در دریا، علاوه بر خطرات غرق‌شدگی، به کیفیت آب و ورود آلاینده‌ها از رودخانه‌ها و منابع انسانی وابسته است.

بر همین اساس، گزارش‌های رسمی خبرگزاری‌ها و دستگاه‌های اجرایی نشان می‌دهد آلودگی دریای خزر در سواحل شمال کشور تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل انسانی و زیست محیطی قرار دارد.

بررسی و گزارش‌های سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد استان‌های مازندران و گیلان به ترتیب مقام‌های اول و دوم را در خصوص آلودگی دریای خزر دارند، چون این استان‌ها بیشترین جمعیت و گردشگر را دارند و از طرف دیگر ورودی پساب‌های شهری، صنعتی و کشاورزی هم مزید بر علت است.

همچنین منشأ آلودگی سواحل مازندران ورود شیرابه زباله، فاضلاب شهری، پساب صنعتی، دامداری‌ها و مرغداری‌ها عنوان شده است که نشان می‌دهد آلودگی ساحلی تنها محدود به یک منبع خاص نیست و ترکیبی از پسماندهای شهری و صنعتی و فعالیت‌های انسانی در آن نقش دارد.

مسئولان آب منطقه‌ای مازندران نیز بارها هشدار داده‌اند شنا در رودخانه‌ها، دریاچه سدها، کانال‌های کشاورزی، آب‌بندان‌ها و دهانه سدهای انحرافی ممنوع بوده و این ممنوعیت بیشتر به دلیل خطرات جانی و کیفیت نامناسب آب این مناطق است.

مدیر روابط عمومی شرکت آب منطقه‌ای مازندران در این باره اظهار کرد: شهروندان و مسافران با توجه به ممنوعیت شنا در رودخانه‌ها و تأسیسات آبی اعم از دریاچه سدها، کانال‌های کشاورزی، آب‌بندان‌ها و دهانه سدهای انحرافی و خطرات احتمالی ناشی از شنا در این منابع آبی، هشدارها را جدی بگیرند و از ورود به آب برای شنا در این نقاط خودداری کنند.

فاطمه پورکاویان ادامه داد: برخی از همین افراد که قربانی شنا در رودخانه‌ها و تأسیسات آبی می‌شوند با فن شنا آشنا هستند، اما به دلیل مناسب نبودن این اماکن برای شنا جان خود را از دست می‌دهند.

وضعیت سواحل دریای خزر در مازندران را باید به‌صورت همزمان در دو محور «ایمنی شنا» و «شرایط محیطی» بررسی کرد؛ زیرا بخش قابل توجهی از حوادث غرق‌شدگی در خارج از محدوده طرح‌های سالم‌سازی رخ می‌دهد و همزمان همین نقاط معمولاً در محدوده‌های کم‌پایش‌تر و خارج از نظارت مستقیم طرح قرار دارند. آمارها نشان می‌دهد با وجود نجات صدها نفر توسط ناجیان غریق، همچنان تمرکز اصلی تلفات در مناطق خارج از طرح و نقاط حادثه‌خیز ساحلی است و این موضوع در گزارش‌های رسمی به‌عنوان عامل اصلی تکرار حوادث مطرح می‌شود.

در همین چارچوب، بررسی وضعیت زیست محیطی نیز نشان می‌دهد بخش مهمی از همین نواحی ساحلی تحت تأثیر ورود آلاینده‌ها از رودخانه‌ها و منابع انسانی قرار دارند؛ به طوری که فاضلاب‌های شهری، پساب‌های صنعتی و کشاورزی و شیرابه زباله از طریق رودخانه‌ها وارد دریای خزر می‌شوند و کیفیت آب در برخی نقاط ساحلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. بنابراین در تحلیل کلی، مدیریت سواحل شمال کشور نیازمند رویکرد همزمان ایمنی، کنترل رفتارهای پرخطر و کاهش منابع آلودگی ورودی به دریاست.

خبر

دغدغه‌ای برای تأمین آب کشاورزان شرق اصفهان وجود ندارد

استاندار اصفهان با تکذیب شایعات مربوط به قطع زودهنگام آب زاینده‌رود، گفت: براساس توافق و برنامه‌ریزی قبلی، آب زاینده‌رود در یک بازه زمانی سه‌ماهه برای کشاورزان شرق اصفهان جاری خواهد بود و مدیریت و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه بهره‌برداری از آن برای نخستین بار به خود صنف کشاورزی واگذار شده است.

به گزارش ایرنا، مهدی جمالی‌نژاد روز چهارشنبه در جمع خبرنگاران در واکنش به شایعات اخیر درباره قطع ناگهانی آب زاینده‌رود و نگرانی کشاورزان شرق اصفهان که اقدام به کشت محصول کرده‌اند، اظهار کرد: از روز نخست تأکید کردیم رودخانه زاینده‌رود متعلق به کشاورزان است و در مدیریت جدید استان، برای نخستین بار تمام مسائل و موضوعات حوزه کشاورزی شرق و کل زنجیره تصمیم‌گیری درباره نوع بهره‌برداری از آب به خود کشاورزان عزیز و صنف آن‌ها محول شده است.

وی با اشاره به اینکه صنف کشاورزی خودش برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و تعاملات لازم را انجام می‌دهد، افزود: آورده‌ها و موجودی آب مشخص است و همان طور که در ابتدا اعلام کردیم، برنامه ما جریان آب در طول یک دوره سه‌ماهه و به مدت ۶۰ روز (با چند روز کم و زیاد) است؛ بنابراین کشاورزان عزیز هیچ گونه نگرانی نداشته باشند؛ چرا که بازه زمانی رهاسازی آب تضمین شده و مدیریت اجرایی آن نیز در دست خود آن‌هاست.

جدول ۹۴۷۶

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

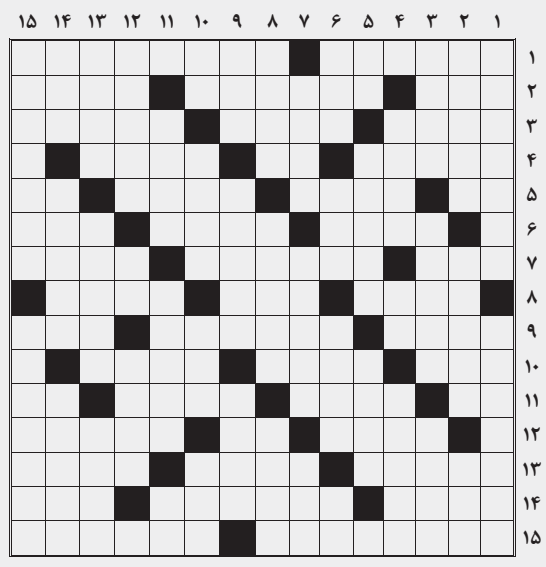

افقی

۱. شهری از توابع استان کرمان ملقب به شهر جهانی گلیم - کسی که همه چیزش را از دست داده ۲. صوت تعجب - نان غیرسنتی - پیشرفته ۳. از سازمان‌های شبه‌امنیت نظام آلمان نازی - نابودی - شاعر یونانی سده هشت پیش از میلاد و خالق منظومه‌های کارها و روزها ۴. ثانوی - کافی - شعله آتش ۵. این بار هرگز به مقصد نمی‌رسد - فراوان - «نفت» در گویش ترامپ - یکی از دو جنس ۶. درجه‌ای در ارتش‌های فرنگی معادل سرهنگ - از نرم‌افزارهای مرورگر اینترنت - کلمه احترام‌آمیز مردان ۷. نزد ایرانیان است و بس - لباس مخصوص ورزش کشتی - دوچرخه مسابقه‌ای ۸. از زیراندازها - رنگ آرامش‌بخش - سؤال ۹. جزیره - فلز گرانبهای طبی - تناوب زراعی ۱۰. نمایش‌نامه - کشمش - «وبال» با کمی جابه‌جایی ۱۱. آسیب و صدمه - آرد کردن - مجاور - چهره ۱۲. نشریه معروف ورزشی بین‌المللی - زادگاه رازی - مرخص کردن ۱۳. سرانگشتان - آلیاژ مجسمه‌سازی - شیرینی‌پز ۱۴. اصیل و ریشه‌دار - سیفون - مقابل صورت ۱۵. کنایه از حضرت حق است - مسافرت کردن

عمودی

۱. این شهر دارای پایین‌ترین میانگین جمعیتی در مازندران است - نام دیگر عمارت تخت جمشید ۲. مرکز استان «کهگیلویه و بویراحمد» - قریب - ناپاک ۳. از پهلوانان شاهنامه - آستانه - ابزار پرواز ۴. پایتخت یکی از دو «کره» - قومی از طایفه لر - از شخصیت‌های معروف کارتون شیرشاه ۵. صوت تنفر - شترمرغ آمریکایی - وکیل گرفته ۶. عشوه و خرام - شار مغناطیسی - گرده ریز اجسام - بدی ۷. میوه تازه‌رس - بستر - از اناجیل اربعه ۸. هیدروکسید پتاسیم - شریک - اصلاح سیاسی ۹. زمان بی‌آغاز - به‌روزرسانی اینترنتی - صفتی برای سیب‌زمینی ۱۰. چه کسی؟ - نوعی کود شیمیایی - ابزار استثمار - اشتباه ۱۱. دختر خورشید در اساطیر یونانی - جریمه‌ای فوتبالی است با املایی اشتباه - برکت یافتن ۱۲. سالی که در آنیم - آب ناشنوا - پرچم ۱۳. پادشاه - فرستادن - دشنه ۱۴. «صحیح» است در گویش «بچه لندن» - ترسیم کردن - از انواع حساب‌های بانکی ۱۵. کشوری در آمریکای مرکزی به مرکزیت «تگوسیگالپا» - شهرت «ابن‌بابویه» فقیه و محدث شیعی ایرانی که آرامگاهش در شهر ری واقع شده
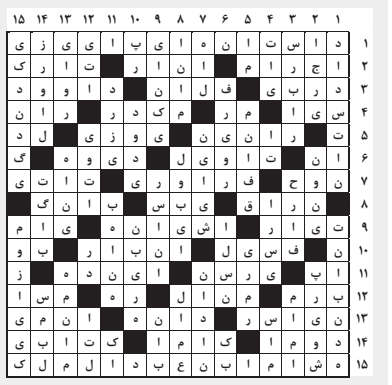
حل جدول شماره قبل